

Г. Зуб

**АНАЛІТИЧНИЙ ЕТАП РОБОТИ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА
З ХУДОЖНІМ ТЕКСТОМ ТВОРУ І. ГАЙДЕНКА
«ВСЬКОМУ ГОРОДУ НРАВ І ПРАВА»**

H. Zub

**THE ANALYTICAL PHASE OF THE CONCERTMASTER'S WORK
WITH THE ARTISTIC TEXT
OF "EVERY CITY HAS ITS MANNERS AND RIGHTS" BY I. HAIDENKO**

Важливим етапом у практичній діяльності концертмейстера класу хорового диригування є самостійна робота. Видатний педагог, хормейстер А. Мірошнікова в методичних рекомендаціях до курсу «Концертмейстерський клас», визначаючи основні напрями самостійної роботи концертмейстера над хоровою партитурою, підкреслювала важливість розкриття ідейно-художнього образу твору, тому самостійна робота концертмейстера над авторським словом, намагання досягнути ідейно-художні образи є найпершою та найважливішою формою виконавської й педагогічної діяльності концертмейстера, подальша співпраця зі здобувачем та викладачем у класі залежить від правильного вибору напрямку роботи на цьому етапі.

Існує багато думок стосовно самостійності концертмейстера, особливо в класі хорового диригування, де головним, безперечно, є диригент, але зводить функцію концертмейстера лише до тривіального ілюстрування, означає обмежити, в першу чергу, здобувача в якості навчального процесу. Тому досвідчені викладачі заздалегідь надають можливість концертмейстерові ознайомитись із фортепіанною партитурою, а вже пізніше, в класі зі здобувачем дискутують, шукають разом з концертмейстером шляхи подолання труднощів, які виникають під час ансамблевої взаємодії. Від першого знайомства з твором у виконанні концертмейстера залежить перше емоційне враження, ступінь зацікавлення, бажання шукати власну інтерпретацію. Якщо твір вже виконувався, здобувачі мають можливість познайомитися та скласти перше враження, використовуючи вже наявні аудіо- чи відеозаписи. Якщо ж твір не виконувався раніше, то роль виконання концертмейстером надзвичайно важлива.

З харківським композитором Ігорем Анатолійовичем Гайденком, завідувачем кафедри інструментів духового та естрадного оркестрів Харківської державної академії культури, Академічний хор студентів кафедри хорового диригування та академічного співу ХДАК під орудою лауреата міжнародних конкурсів, завідувача кафедрою В'ячеслава Геннадійовича Бойка пов'язує плідна творча дружба. Репертуар хору прикрашають такі твори, як «Дивна ніч» на сл. невідомого автора, «То не вітер віє» на сл. В. Сосюри. Відмінною особливістю авторського стилю композитора є тонке відчуття поетичного слова, вимогливе ставлення до вибору літературних текстів.

У 2015 році Ігорем Гайденком було створено хор на текст Григорія Сковороди «Всякому городу нрав і права». Це не перше звернення композитора до текстів цього автора, у 2001 році було написано «Три наспіви на тексти Сковороди» для хору та симфонічного оркестру, а також для хору і оркестру народних інструментів. Не випадково саме творча спадщина Г. Сковороди приваблює та інспірує Ігоря Гайденка: поезія Сковороди не вкладається в суто поетичні рамки, перед нами — постать філософа-поета, його ідеї — живі, актуальні і сьогодні надихають сучасних митців.

Композитор І. Гайденко формує музичну драматургію цієї хорової партитури на протиставленні філософських опозицій «інші» та «я». Життєва різноманітність, «diversity», безліч дивакуватих захоплень: «Всякому городу нрав і права, Всяка імієт свой ум голова»¹ — як лейтмотив «інших», протиставляється другому лейтмотиву «я»: «а мні одна только в світі дума». Чим голосніше та нестримніше (фактурне та динамічне *crescendo*) поступово в усіх хорових партіях звучить гімн різноманітності, тим інтровертніше формується думка автора: «Как би умерти мні не без ума?». Г. Сковорода як справжній філософ шукає вимір життя в смерті:

«Смерть страшна! Ты не щадиш, ты не глядиш, гді мужик, а гді цар, все жереш, як солому пожар...» Композитор саме в цьому розділі (116 такт) створює смислову кульмінацію, штрихом *marcato* підкреслюючи кожне слово:

«Кто ж наплюет острую сталь?

Тот, чия совість, как чистий хрусталь!»

Якщо на Шекспірівське питання «Бути чи не бути?» відповіді немає, то на питання, як уціліти на цьому святі життя, бути по-християнськи тверезим, Григорій Сковорода відповів не лише творчим, а й життєвим шляхом: «Світ ловив мене, та не впіймав». Без занурення у світ філософа, без уважного вивчення музичної драматургії, без кропіткого самостійного концертмейстерського опрацювання процес якісного вивчення є неможливим, технічні, ансамблеві та інші види роботи залежать від того, наскільки завдання першого етапу вивчення були реалізовані.

Перше виконання у Харкові хору Ігора Гайденка на текст Григорія Сковороди «Всякому городу нрав і права» було здійснено силами Академічного хору студентів Харківської державної академії культури на фестивалі «Kharkiv contemporary 2017».

О. Повстянко

**ОСОБЛИВОСТІ КОМПОЗИТОРСЬКОГО ТРАКТУВАННЯ
ОБРОБКИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ Г. ГАВРИЛЕЦЬ
«ЧЕРЕЗ НАШЕ СЕЛЬЦЕ»**

О. Povstianko

**FEATURES OF COMPOSER'S INTERPRETATION OF ARRANGEMENT
OF UKRAINIAN FOLK SONG
"THROUGH OUR VILLAGE" BY H. HAVRYLETS**

Жанр обробки української народної пісні займає важливе місце у творчому доробку Г. Гаврилець. У своїх фольклорних мініатюрах композиторка майстерно поєднує атрибути художнього мислення, що властиві українському фольклору, з сучасним композиторським баченням, а також академічну та народну манеру вокального виконання.

Одним з яскравих зразків творчого перетворення традиційної української пісні є обробка купальської пісні «Через наше сельце» (2009), в основі семантики якої — передчуття магічної ночі. В архаїчному повторюваному мотиві, що пронизує весь твір, закодована глибока містично-сакральна язичницька суть.

Купальська пісня «Через наше сельце» в обробці Г. Гаврилець для жіночого хору *a capella* написана у динамічній куплетно-варіаційній формі з розширенням,

¹ Тут і далі текст цитується за партитурою І. Гайденка.